

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość

TARPNO

1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI

2. Czas powstania

1310 r.; XIX w.; pocz. XX w.

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

obszar wsi

5. Przynależność administracyjna

województwo dolnośląskie

powiat górowski

gmina Niechlów

6. Współrzędne geograficzne

N: 51°43'29", E: 16°27'41"

7. Użytkowanie obecne

mieszkalne
rolnicze

8. Stan zachowania

4

Mapa w skali 1:5000 w zał. nr 1.

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulatory konserwatorskie

Nazwy: Tarpenouo (1310), Tharpnow (1375), Tarpen (1791, 1830, 1845-1945)

Historia: Wieś o metryce średniowiecznej (pierwsze wzmianki - 1310 r.). W II poł. XVIII w. dobra stanowiły własność nieznanego z imienia von Pollworowsky. Wówczas wśród mieszkańców wsi wymieniano 5 kmieci, 12 zagrodników, 11 wolnych zagrodników. W 1791 r. na terenie Tarpna odnotowano trzy folwarki, w tym jeden z siedzibą szlachecką, wieś była zamieszkiwana przez 6 kmieci, 9 wolnych, 12 omłockowych zagrodników, 1 chałupnika. Przed 1830 r. dobra należały do Kanthera, następnie przed 1845 r. do księcia Fryderyka Wilhelma. W I poł. XIX w. na terenie miejscowości wymieniano dwa folwarki, działała szkoła, browar, gorzelnia. W 1909 r. Tarpno należało do klucza majątków Siciny -Tarpno, których właścicielem była pruska rodzina królewska. Przed 1917 r. dobra zostały zakupione przez Carla Glika-Bötzow i do czasów II wojny światowej pozostały własnością tej rodziny.

Tarpno jest średniej wielkości wsią o układzie ulicówki. W środkowej części miejscowości po płn. stronie drogi wiejskiej znajduje się założenie dworsko – folwarczne z reliktnami parku, stanowiące dominantę przestrzenną w krajobrazie. Folwark o dość zwartej zabudowie rozplanowany jest wokół nieregularnego, czworobocznego podwórza. Obiekty mieszkalne i gospodarcze pochodzą z II poł. XIX w. i pocz. XX w. Po środku płn. pierzei majdanu usytuowany jest dwór pochodzący z IV ćw. XIX w., przebud. w l. 30-tych XX w. Po płn. stronie dworu znajdują się relikty parku z IV ćw. XIX w. z niewielkim zbiornikiem wodnym. Po pld. stronie drogi przez wieś, na wysokości folwarku posadowione zostały współczesne bloki mieszkalne i budynki gospodarcze.

We wsch. części wsi po płn. stronie drogi, na terenie posesji nr 12, znajduje się, pochodząca z pocz. XX w. kapliczka słupowa. Na terenie posesji nr 16 zlokalizowana jest budka stróża nocnego z 1 ćw. XX w.

Historyczną zabudowę wiejską tworzą, luźno sytuowane zagrody ulokowane przy drodze wiejskiej, z obiektami pochodzącymi z k. XIX, pocz. XX w. Są to budynki murowane o prostych, zwartych bryłach, opartych na rzutach wydłużonych prostokątów, kryte stromymi dachami dwuspadowymi o pokryciu z dachówki karpiówki lub dachówki zakładkowej w kolorze ceglonym matowym. Elewacje budynków wykończone tynkiem albo ceglane. W zabudowie wsi wyróżnia się wieżowa stacja transformatorowa. Droga przez wieś częściowo obsadzona jest drzewami po jednej lub po obydwu stronach.

Na terenie wsi zachowane są historyczne, kamienne nawierzchnie dróg i podwórzy. Na drodze Tarpno - Siciny zachowana jest kamienna, historyczna nawierzchnia.

Istniejące zagrożenia: rozbiórka historycznej zabudowy, przebudowa historycznych obiektów w sposób powodujący naruszenie ich tradycyjnych wartości, lokowane nowych obiektów w obszarach i w sposób naruszający historyczną kompozycję oraz układ, w miejscach historycznie niezasadnionych, wprowadzanie zabudowy w obszary historycznie niezabudowane, w szczególności na zatyla działek, dogęszczanie zabudowy, budowa nowych obiektów w ahistorycznej formule, z zastosowaniem materiałów wykończeniowych i kolorystyki obcej lokalnej tradycji budowlanej.

Postulatory konserwatorskie, bibliografia, źródła, materiały kartograficzne w zał. nr 2.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

mgr Beata Basa Miodyńska
sierpień 2024 r.

